

Budapest, retour

Regényrészlet

Az elkövetkező napokban meglehetősen érzékeny viszonyban voltam a lelkiismeretemmel. Éjszakákon át tanakodtam, mi lenne a legjobb megoldás, de semmire sem jutottam. Végül úgy határoztam, várok néhány napot, talán tisztábban látok majd.

Közben beköszöntött a december, s a város utcáin megjelentek a karácsonyi díszeket, apró ajándékokat kínáló standok. Munkából jövet olykor megálltam a pultok előtt, lökdösődtem, tolakodtam én is, mintha vásárolni akarnék; nézegettem a színes gyertyákat, a szaloncukrokat, a tarka dobozokba csomagolt csillagszórókat, aztán továbbmentem. Nem volt kedvem az egyszemélyes karácsonyhoz, de a kényszeredetten összeverődött társaságban eltöltött szentestéhez sem. A harmadik pesti karácsonyom közelgett, és fogalmam sem volt, hogyan múlik majd el.

Egy ilyen, átbóklászott késő délutánon, ami tulajdonképpen decemberben már csaknem estének számított, hazaérve egy levelet találtam az ágyamon. Leültem, és kezembe vettem a borítékot. Meglepve ismertem fel bátyám kézírását; a furcsa betűket, az íráshoz nem szokott kéz görcsös vonalait. Már egy ideje alig értekeztünk egymással, s csak telefonon beszélünk néha, akkor is csak röviden. Én *itt* voltam, ő pedig *ott*, s ez végül elég indok lett ahhoz, hogy némileg eltávolodjunk egymástól. A bátyám egy ismert szerbiai konzervgyárban dolgozott, *nulla dinárért*, ahogyan gyakran hangoztatta, és egy idő után valahogyan meggyűlölte mindazokat, akik szerinte nem osztoztak a sorsában, így némiképp engem is, noha ezt mindvégig igyekezett leplezni. Úgynevezett „egyszerű ember” volt, határozott nézetekkel; így emlegették a családban is, főképp, ha el kellett simítani egyik-másik zavaros ügyét. Mély lélegzetet vettem, és az asztalomon lévő ollóval felnyitottam a borítékot, s olvasni kezdtem:

Kedves Öcsém, hogy vagy, gondolom jól. Sokat emlegetünk, főképpen anya, és néha sír is hogy nem vagy itt pedig tudja, hogy nem is vagy olyan messze, csak ez a határ meg ez a blokád, meg biztos szeretne már látni is. Tudom hogy jól föláltalátd magad. Fogalmad sincs mi zajlik itt. Nincs fizetés, nincs semmi. A boltok üresek és nem lehet venni semmit nem úgy mint odaát. Egy liter olajért órákig kell sorban állni és akkor sem biztos, hogy kapsz. Én meg nem keresek semmit, nulla dinárért dolgozom, egy-két márka, azt is röktön be kell váltani az infláció miatt. Tegnap este a Zöldfában biliárdosztam és az első sör amit megittam 500 000 dinár volt és husz perc múlva a második már 650 000! Nem lehet normálisan még inni sem és hát amúgy meg hogy bírja ki az ember ezt az egésszet! Ha itt lennél meglátnád te is, hogy hogy néz ki ez az egész. A barátaid akik még nem szöktek el már teljesen elfásultak és senkit sem érdekel mi lesz tovább. Még mindig járkal a katonai rendőrség, fogdossák az újoncokat, de már ez sem érdekel senkit, aki bír az elbűjik és már szerintem a katonai rendőrséget sem érdekli, hogy otthon vane az a valaki, vannak éppen elegen a fronton. Nem tudom hogy mikor lessz ennek vége, úgy néz ki hogy így fogunk megdögleni. De azafő hogy, neked jól megy az a fontos. Legalább nem látod ezt az egésszet. A cuccaid amiket itt hagytál itt vannak továbbra is, nem bántotta őket senki. Még apa sem pedig ő ahogy tudod nem szereti ha tele van a ház fölösleges cuccokkal, és egy ideig igaz modogatta hogy vigyük fel a lakásodba de aztán abbahagyta. Látom rajta hogy neki is nagyon hiányzol de nem sokat beszél, ezt te is tudod. Minek is panaszkodna úgysem lehet változtatni semmin. Én sem akarok panaszkodni, nem is azért írok nehogy úgy vedd csak el akartam mondani hogy mi itt a hejzet. Mert csakhogy tudd ha, elis mentél akkor is itt vannak a gyökereid és ide tartozol, és nem abba a vikkendországba ahol most vagy. Nemis tudják azok a magyarok, hogy mi van itt no de mindegy! Ez a te választásod volt és biztos úgy gondoltad hogy ott jobb és biztos igazad van. Hamajd lehet utazni fölmegek én is Pestre, és napokig sörözünk, végre normális sört és nem ezeket a savanyú szarokat amik itt vannak, mert ha ezekből csak egyet kettőt is megiszol másnap szétreped a fejed. No de nem is fárasztalak tovább csakgondoltam írok pár sort, hátha megörülsz neki. Te is írhatnál néha még egyszer sem írtál csak anya születésnapjára. Oda is tette a lapot a kredencre még most is ott van, éppen láttam hogy a múltkor letörölte róla a port. Azt mondják mostanában hogy mindenkit elbocsájtanak a gyárból, node akkor megyek föl én is hozzád! Most zárom soraimat, mikor jössz haza? Csókol: Bátyád

Az ágyra dobtam a levelet, és levegőért kapkodtam. Láthatatlan kezek szorongattak, tapogattak, rángattak.

Az ablakhoz léptem, és elhúztam a függönyt. Az utcalámpák és a szemközti háztömb kiszűrődő fényeiben hatalmas hópelyhek hullottak. Lenn, a gyalogjárdán, egy fiatal pár csókolózott. Egy ideig néztem őket,

homlokomat a hűvös ablaküveghez nyomva, aztán megfordultam, és leültem a rozoga íróasztalhoz. Kihúztam az egyik fiókot, levélpapírt vettem elő, de nem sikerült leírnom egyetlen sort sem. Tudtam, hogy a bátyám egyszerű, tanulatlan, de őszinte ember, mégis nehezen tettem magam túl a levélből sugárzó burkolt szemrehányáson. Percekig forgattam ujjaim között a töltőtollat, aztán felkeltem az asztaltól. Hirtelen hiányozni kezdtek a barátaim, és eszembe jutott, hogy talán már egy hónapja is, hogy utoljára a Marximban jártam. Egy ideje nem hallottam semmit sem Didiről, sem a többiekéről. Az utóbbi napokban ráadásul alig mozdultam ki, még a szokásos mozi- és színházprogramjaimat is kihagytam.

Felemeltem az ágyról a levelet, és újra olvasni kezdtem, de néhány sor után a földre ejtettem a papírlapot. Ekkor meghallottam, hogy fordul a bejárati ajtóban a kulcs. Felismertem Suzyt a lépteiről, és hallottam, amint az előszobában lévő hűtőszekrényre teszi a kulcscsomóját, mint mindig, s hallottam, amint belép a szobájába, felkapcsolja a villanyt, és becsukja a szobaajtót.

Nyilván nincs beszédes kedvében, gondoltam. Ez nem volt újdonság, hiszen a multinacionális cégnél végzett munkája szemlátomást teljesen kifacsarta, s noha élénk, mondhatni temperamentumos lány volt, a párkeresésre már nemigen maradt energiája. Sokszor péntekre már annyira kimerült, hogy inkább a lakásban töltötte a hétvégét.

Felöltöztem hát, és amilyen halkán csak tudtam, elhagytam a lakást.

*

A Marxim elé érve megálltam egy pillantra az ajtó előtt. Lárma, zene-szó és meleg, füstös levegő szűrődött ki a helyiségből. Jóleső érzés kapott el, s szinte egyszerűen éheztem és szomjaztam meg. Úgy tűnt, végre jó helyen leszek.

Sokan voltak benn. Gyorsan körülnéztem, de nem láttam ismerőst. Arra gondoltam, hogy már Didi sem jár ide, s ki tudja, lehet, hogy már a többiek sem. Hirtelen eszembe villant Big Boy és az üveg *Southern Comfort*, és rendeltem is mindjárt egy duplát, sok jéggel. A pulthoz ültem, de aztán mégis felkeltem, és a pohárral a kezemben tettem egy kört a helyiségben. Izzadt, kipirult, nagyhangú fiatal emberek között furakodtam át. Magabiztosnak tűntek, és szemmel láthatóan otthon érezték magukat. Az akcentusukról tudtam, hogy pestiek. Milliméterekre voltak tőlem, valahogy azonban mégis oly távol. Semmi sem kötött össze bennünket, más világban élünk. Míg ők valóban *otthon voltak*, mi úgy gondoltuk, csak *átmenetileg* tartózkodunk itt.

Néhány lépést tettem, és hirtelen erősen, szinte fájdalmasan verni kezdett a szívem. Az egyik távoli asztalnál Helga ült férfitársaságban. Éppen ivott egy kortyot, majd fejét hátravetve harsányan nevetett. Legalábbis így láttam a félhomályban, a füstfelhőkön át.

Utat törtem magamnak, és megálltam az asztaluk előtt. Észrevettem.

– Nézd már, ki van itt, a Kornél! – kiáltotta kipirult arccal. Szemlátomást ittas állapotban volt. – Bemutatom az én jó hercegemet, az én bukott hercegemet! – rikácsolta. – Íme Kornél úr, a bukott herceg! Mutatkozzatok be neki ti is, fiúk!

Láttam, hogy jól öltözött, csupa nyakkendő, üzletemberszerű fiatalember társaságában ül. Igaz, volt közöttük egy idősebb, kopasz férfi is, de akárcsak a fiatalok, ügyet sem vetett rám. Nagyokat nevetve beszélgettek.

– Te iszol...? – nyögtem, mert hirtelen nem tudtam mit mondani.

– Amint látod! – válaszolta vigyorogva, és újra a szájához emelte a poharat.

A haja a homlokába hullott, az arca fénylett.

– Az én hercegem... – mondta, majd felém emelte poharát, mintha kocintana, és ivott egy jókora kortyot.

Elöntött a düh.

– Nekem ebből elegendem van – mondtam, és magam is meglepődtem, milyen rekedt lett egyszerre a hangom.

Othagytam őket. Amíg a pult felé tartottam, a lármán és a hangos zenezsón keresztül is hallottam Helga csúfondáros nevetését. Egy pillanatra úgy tűnt, a nevetés tovaterjed, s már mindenki nevet, már minden asztalnál hahotáznak, sőt, még Marx, Lenin és Rákosi is röhögnek a falra akasztott képeken...

Közben gyorsan kiittam a poharamat, és a pultnál egy újabb italt rendeltem. A hangszórókból áradó zene és a teremben lévő beszédek monoton bűgássá állt össze. Iszonyatos fáradtság tört rám, és hirtelen szerettem volna itt hagyni mindent és mindenkit, a várost, az országot, s lehetőleg soha többé nem jönni vissza. De nem volt másik ország, és valójában örülhettem, hogy egyáltalán itt lehetek. Mégis, egyszerre irigyelni kezdtem mindazon barátaimat és ismerőseimet, akiket a háború szele nem kelet-európai országba sodort, hanem jóval messzebb, igaz, tudtam, nekik is megvannak a maguk gondjai.

Egy ideig tűnődtem hasztalan, amikor valaki a vállamra tette a kezét. Hátrafordultam; Picasso volt az. A szája sarkában cigaretta lógott, könnyű, nyitott katonazöld kabátban volt, alatta a szokásos festékfoltos póló. Megöleltük egymást. Rögtön eszembe jutott a Diditől hallott elrablásos

sztori, és örültem, hogy látom Picassót, annál is inkább, mert őt tartottam minden bogara ellenére legjózanabbnak közöttünk.

Rendelt egy korsó sört, és röviden előadta akciófilmbe illő történetét. Néhány apró részlettől eltekintve ugyanaz a sztori volt, mint amit korábban Didi is elmondott. Mindketten örültünk, hogy jól végződött, és hogy most újra együtt lehetünk.

Közben alig tudtam leplezni felindultságomat, s noha valóban figyeltem beszámolójára, mintegy háttérzajként, fülemben Helga csúfondáros nevetése visszhangzott.

– És veled mi van? – kérdezte, egy újabb cigarettára gyújtva. – Úgy hallottam, elmeszelted magad Helgánál.

– Ezt honnan szeded? – kérdeztem vissza zavartan, és a poharam után nyúltam.

– Onazisztól.

Hát persze, gondoltam, és eszembe jutott, hogy Picasso és Onazisz régi jó barátok.

– Ő mesélte, hogy pórul jártál Helgával – folytatta.

Újra szorítást éreztem a mellkasomban.

Picasso borostás arcába néztem, és igyekeztem kiolvasni belőle, vajon mire gondol. Ide-oda tekingetett, és vadul szívta a cigarettáját. Szokatlanul idegesnek látszott.

– Itt van Helga is, ott ül valami krapekokkal – mondtam, várva, hogy majdcsak elmondja, mit hallott Onazisztól. Tudtam, hogy nem a szavak embere, és időbe telik, míg kipréseli magából a mondandóját.

– Az lehet – mondta, és újra nagyot szívott a cigarettájába.

– A lényeg, hogy elbuktál nála a teszten – folytatta.

– Miféle teszten?! – horkantam fel.

– Hát a terhességi teszten.

– Miféle terhességi teszten?!

Erre elmondta, hogy az egész terhességi szöveg csak trükk volt. Helga csupán ki akart próbálni, meg akarta tudni, vajon hogyan reagálok.

A szorítás egy kissé engedett a mellkasomban.

– És miért volt szükség erre a hülye játékra? Nem értem.

– Állítólag komolyra akarta venni veled a figurát. Tudod, milyenek a nők. Mindegyiknek megvan a maga heppje.

– Hát ez elég hülye hepp – mondtam. – Sokra ment vele.

– Mindegy, úgysem láthatsz a fejébe.

Ez persze igaz volt, nagyon is, hiszen semmitől sem álltam távolabb, minthogy belelássak Helga fejébe.

– És Onazisz? Mit mondott, milyen kapcsolatban van Helgával?

– Állítólag semmilyenben. Csak barátkoznak. De Onazisz azt mond, amit akar. Van elég pénze, és nem számítanak neki a nők. Egyik este az egyikkel van, a másik este pedig a másikkal.

– Helga is azt mondta, hogy csak barátkoznak.

– No látod. Lehet, hogy így is van. De nem kéne ezen rágódnod. Inkább ki kellene lépned ebből az egészből.

Ittam egy kortyot az italomból, és arra gondoltam, igaza van, valóban nem kéne ezen rágódnom, főleg mindezek után. Lassan valamiféle közönyösség vett rajtam erőt, és szinte máris úgy tekintettem Helgára, mint a múltam egyik epizódjára; igaz, meglehetősen közeli epizódjára. Persze nem voltam teljesen közömbös, de a kiábrándultság keserősége elnyomta az egyéb érzéseket. Egyelőre, legalábbis.

Álltunk a pult mellett, ittuk az italunkat, és hallgattunk. A zsúfolt, felhomályos helyiségben párás meleg volt, s egy idő után elkapott a légszomj. De ahelyett, hogy kimentem volna friss levegőt szívni, inkább rendeltem egy hideg sört. Picasso a gondolataiba mélyedve állt mellettem, és továbbra is vadul dohányzott.

Egyszer csak felém fordult. Az arca fehér volt és merev.

– Van egy kis baj – mondta. – Sőt, nem is olyan kicsi.

Vártam, hogy elmondja, miről van szó. Elnyomta cigarettáját, és újat vett elő. Amint az öngyújtó fénye megvilágította az arcát, a szeme alatt jól látszottak a kialvatlanság mély árcai.

– Mosoly felkötötte magát.

Azt hittem, rosszul hallok. Egyik kezemmel megkapaszzkodtam a pultban.

– Igen, szegény, felkötötte magát – ismételte meg.

– Mosoly?! Hogyhogy felkötötte magát?!

– A nővére mondta. Megkért, hogy segítsek intézkedni.

– A nővére mondta?

– Igen.

Ekkor eszembe villant, hogy néhány hónappal ezelőtt szinte ugyanitt, a pult ugyanezen pontján találkoztam Mosollyal, amikor a Svédországból hozott ezer dollárját igyekezett elinni. Magam előtt láttam, amint a horgászmellényében, pirosposztagással, vigyorogva a szájához emeli a söröskorsót.

– A Normafánál találták meg a joggingolók – folytatta Picasso. – Anyaszült meztelenül lógott a kötélén. A ruháit szépen összehajtogatta, és a cipőjére tette. A szája pedig tele volt földdel.

– A szája tele volt földdel?!

– Igen. Várni kell néhány napig, míg a rendőrség kivizsgálja az ügyet.

– Azt mondtad, öngyilkos lett.

– Igen, úgy néz ki, de meg kell várni a jelentést, és csak azután lehet majd hazaszállítani. A nővére otthon akarja eltemettetni.

Ekkor valaki hátulról meglökött. Elveszítettem az egyensúlyomat, és nekidőltem Picassónak. Ügyetlenül vállon ragadtam, ő pedig hirtelen átfogta a derekamat. Így maradtunk, megmeredve néhány pillanatig. Mintha valami torz tánra készülnénk; akárha haláltánra, futott át az agyamon.

Aztán szinte egyszerre nyúltunk az italunkért. Közben eszembe jutott a Roggyantóban történt minapi beszélgetésünk az öngyilkosságról, és most úgy tűnt, Mosoly már korábban is forgathatta mindezt a fejében. Hibáztatni kezdtem magam, hogy erre csak most jöttem rá, és nem vettem észre a nyilvánvaló előjeleket. Azt mondják, az öngyilkosok tettük elkövetése előtt csaknem mindig valami módon figyelmeztetik a környezetüket.

– Lehet, hogy már készült rá egy ideje – mondtam óvatosan; titokban nemleges választ várva.

– Nem tudom, de az utóbbi időben nem volt jó passzban – mondta Picasso.

No lám, ő is észrevette, gondoltam, csak én nem. Elkapott a tehetetlenség érzése. Bámultam a nedves pohárnyomokat a pulton, a szabályos köröket a lakkozott, hosszú falapon, és egyre inkább előntött a keserűség.

A pincér egy nagy tányér spagettit helyezett a mellettem lévő férfi elé a pultra. Megcsapott a fűszeres, gőzölgő tészta illata, és belém mart az éhség. Eszembe jutott, hogy már dél óta nem ettem, és gyorsan rendeltem egy sajtos-tejfölös lepényt, sok fokhagymával. Picassót is meg akartam hívni, de elutasította.

– Mosoly is mindig lepényt evett, ha a Marximban volt – mondta.

Fogalmam sem volt, mit evett Mosoly, ha a Marximban volt, és hogy Picasso honnan tudta mindezt, de inkább nem kérdeztem semmit. Ittam a hideg sört és hallgattam. Elképzeltem, amint egy ködös hajnalon, amikor még vélhetően senki sem jár arra, Mosoly felbuszozik a Normafához. Kezében műanyag szatyrot tart, amelyben néhány méter kötél lapul. A még csaknem üres járműben egészen hátul foglal helyet, és kifelé néz a fagyos ablakon. A buszban hideg van, látszik a lehelete. Tudja, hogy ez az utolsó útja, hogy ez az utolsó buszozás. Megfordul a fejében még egyszer, utoljára, hogy talán mégsem kellene véget vetnie az életének, de aztán újra, ezúttal végérvényesen megállapítja, hogy nincs visszaút...

Aztán azon tűnődtem, vajon mikor léphette át azt a határvonalat, ahonnan már valóban nem volt visszaút. Talán éppen akkor, amikor utoljára találkoztunk? Vagy már jóval korábban?

– Hát igen – fordult felém Picasso, mintegy kitalálva, mi jár a fejemben. – Ezt nem lehet csak úgy az egyik napról a másikra megtenni.

– Szerintem sem – mondtam.

– Depressziós alkat volt.

– Az lehet, de az a baj, hogy nem vettük észre, mire készül.

– Hát igen – mondta elgondolkodva, és ivott egy kortyot az italából. – Pedig észre kellett volna vennünk.

A mögöttem álló részeg férfi ekkor újra meglökött, de ezúttal szilárdabban álltam a lábamon. Hátrafordultam, és jól szemügyre vettem. Nagydarab, kövér férfi volt, háttal állt nekem, és szemmel láthatólag észre sem vett. Farmerben és fekete pólóban volt, s a nyakán, közvetlenül rövideg vágott haja alatt, izzadságcsöppek gyöngyöztek.

Visszafordultam, és ittam egy kortyot az italomból. Amikor épp a pult-ra helyeztem a poharat, ismerős, csúfondáros kacagás ütötte meg a fületem. Önkéntelenül hátrafordultam újra. Helga és az üzletemberszerű társasága épp távozóban volt; mellettünk haladtak el. Úgy tűnt, Helga még részeggebb, mint amikor az asztaluknál álltam.

– Viszlát, Kornél, bukott kis hercegem! – rikkantotta felém mosolyogva.

Ökölbe szorult a kezem, de nem válaszoltam. Az idősebb, kopasz férfi ekkor hideg, metsző pillantást vetett rám. Szürke, savós színű szeme volt, mint a ragadozóknak.

Felmentek a lépcsőn, libasorban. Helga ment elől, de nem nézett vissza.

– A kis kurva! – szaladt ki a számon, amint eltűntek a bejárati ajtó mögött.

– Jobban jársz, ha nem törődsz vele – tanácsolta Picasso, füstfelhőbe burkolózva.

– Már nem is törődöm vele – mondtam, és valóban, máris úgy éreztem, Helga ezúttal nemcsak a Marxim ajtaján lépett ki, hanem egyúttal az életemből is. Dühöm amilyen gyorsan jött, olyan gyorsan el is párolgott, s csak valami üresség maradt a helyén.

Közben megérkezett a ropogósra sült, fűszeres lepény is, de ez az újonnan jött érzés nem múlt el egyhamar. Velem maradt, amikor Picassóval egy idő után elhagytuk a helyiséget; velem maradt, amíg az éjjeli buszra vártam a sűrű havazásban, és velem maradt akkor is, amikor a szobámban lekapcsoltam a villanyt, és a fal felé fordulva megpróbáltam elaludni.

SZÖSZ

Úgy nem szólnék senkihez,
mintha muszáj volna,
számból erőszakkal kihullana,
egész testemből száműzöttetne a gondolat,
hangalakban.

Neked jelent,
nekem jelentés és jelenet,
és ebben hiányos a furcsaság.

Vagy nekem szól az valójában, az az első?
Kinek?
A válasz?

Talán még látni is lehet néha jófajta napfénynél azt a rezdülést a levegőben,
olyan hullámféle.

Figyelni már talán csak ritka rendszerességgel. Toporogva, várdogálva.

Nyöszörög a toll, nemsokára a billentyű! Tyű, hogy elfárad a kezem,
nagyon. Let it be, hagyom.

Es ist vollkommen sinnlos, ich meine dieses Gedicht weiter zu schreiben.
Sinnlos wie eine eier-legende Hase.